

Tomasz Olbrycht, Monika Kucharska
Katedra Agroekologii
Wydział Biologiczno-Rolniczy, Uniwersytet Rzeszowski
35–601 Rzeszów, ul. M. Ćwiklińskiej 1a
tkolbr@univ.rzeszow.pl

Received: 22.03.2017
Reviewed: 4.05.2017

PIERWSZE STWIERDZENIE *SITARIS MURALIS* (FORSTER, 1771) (COLEOPTERA, MELOIDAE) NA POGÓRZU PRZEMYSKIM

The first report of *Sitaris muralis* (Forster, 1771)
(Coleoptera, Meloidae) in the Przemyśl Foothills region

Abstract: This article presents information about the first record of blister beetle *Sitaris muralis* in the Przemyśl Foothills region. It also presents historical data about its occurrence in south-eastern Poland.

Key words: Meloidae, *Sitaris muralis*, distribution, Przemyśl Foothills region, Poland.

Sitaris muralis (Forster, 1771) jest rzadkim chrząszczem z rodziny majkowatych (Coleoptera, Meloidae), występującym na obszarze od Azji i Afryki po Europę (Kubisz i in. 2015; Löbl i Smetana, 2008). Pierwsze stwierdzenie tego gatunku z terenu Polski (Święciechowa k. Leszna) pochodziło z 1922 roku, lecz zostało uznane za wątpliwe, w związku z brakiem okazów dowodowych (Burakowski i in. 1987; Stebnicka 1987). Dopiero w 1991 roku, na podstawie obserwacji dokonanej przez Babulę w Łańcucie (Kubisz i Szwalko 1994; Burakowski i in. 2000), w sposób pewny zaliczono ten gatunek do fauny Polski. Od tamtej pory *Sitaris muralis* został wykazany jeszcze czterokrotnie, ze stanowisk zlokalizowanych w: Przemyślu (Rossa i Karp 2005; Bury i Babula 2015), Brzozowie (Twardy 2013) i Matysówce koło Rzeszowa (Bury i Babula 2015). Wszystkie wymienione wyżej miejsca obserwacji położone są w południowo-wschodniej Polsce, na terenie dwóch krain (wg Katalogu Fauny Polski), tj. Niziny Sandomierskiej i Beskidu Wschodniego.

Sitaris muralis jest stenotopowym, ciepłolubnym chrząszczem, spotykanym na wyeksponowanych na działanie słońca, nagranych ścianach budynków, murach i ruinach starych budowli oraz poboczach dróg (Rossa i Karp 2005; Twardy 2013). Postacie dorosłe pojawiają się późnym latem i są stosunkowo łatwe do rozpoznania ze względu na charakterystyczne pokrywy, zwężające się klinowato ku tyłowi, a w części barkowej zabarwione w kolorze żółto-pomarańczowym (Ryc. 1).

Larwy *Sitaris muralis* są pasożytami zewnętrznymi błonkówek z różnych gatunków, m.in. *Anthophora acervorum* L. i *A. parietina* Fabr. oraz przedstawicieli

rodzajów: *Andrena* Fabr., *Eucera* Latr., *Osmia* Panz., *Halictus* Latr., *Colletes* Latr. i *Nomada* Fabr. (Stebnicka 1987).

27 września 2016 roku, w miejscowości Kopysno na Pogórzu Przemyskim, odnaleziono nowe stanowisko *Sitaris muralis*. Według Katalogu Fauny Polski miejsce to położone jest w Beskidzie Wschodnim, w kwadracie siatki UTM FA10.

Obserwacji dokonano na ścianach słupowo-domkowej kapliczki św. Jana stojącej w lesie, przy drodze prowadzącej z Rybotycz do Kopysna (Ryc. 2). Obiekt został wybudowany w pierwszej połowie XIX w., z kamienia rzecznego na spoinie glinianej. W 2009 roku kapliczka została poddana renowacji, w ramach której m.in. nakryto ją drewnianym daszkiem (<http://kopysno.republika.pl/>).

Łącznie zebrano 10 osobników *Sitaris muralis*, w tym 3 żywe i 7 martwych, które znaleziono pomiędzy kamieniami, w miejscach z widocznymi ubytkami spoiny. Na ścianach kapliczki, od strony północnej, południowej i zachodniej, natrafiono również na kilkadziesiąt pustych komórek świadczących o rozwoju błonkówek (Ryc. 3), których przynależności gatunkowej nie udało się ustalić.

Opisane stanowisko jest pierwszym spośród wszystkich znanych z naszego kraju, które znajduje się poza terenami zurbanizowanymi. Najbliższe, pojedyncze zabudowania wioski Kopysno położone są w odległości około 300 m. Warto

Ryc. 1. *Sitaris muralis* (Forster, 1771) (fot. T. Olbrycht).

Fig. 1. *Sitaris muralis* (Forster, 1771) (phot. T. Olbrycht).

Ryc. 2. Kapliczka w Kopysnie (fot. T. Olbrycht).

Fig. 2. The chapel at Kopysno (phot. T. Olbrycht).

Ryc. 3. Fragment konstrukcji kapliczki w Kopysnie (fot. T. Olbrycht).

Fig. 3. The part of structure of the chapel at Kopysno (phot. T. Olbrycht).

również dodać, że lokalizacja ta jest najdalej wysuniętą na południe, a jednocześnie najwyższą (415 m n.p.m.) ze wszystkich znanych z terenu Polski.

Okazy dowodowe znajdują się w zbiorze pierwszego z autorów.

Podziękowania

Autorzy składają podziękowania prof. Piotrowi Patoczce z Zakładu Architektury Krajobrazu Uniwersytetu Rzeszowskiego, za konsultacje dotyczące konstrukcji kapliczki w Kopysnie oraz recenzentom za cenne uwagi dotyczące tekstu niniejszego doniesienia.

Literatura

- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1987. Chrząszcze Coleoptera. Cucujoidea, cz. 3. Katalog fauny Polski, XXIII (14), 309 ss.
- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 2000. Chrząszcze Coleoptera. Uzupełnienie tomów 2–21. Katalog fauny Polski, XXIII (22), 252 ss.
- Bury J., Babula P. 2015. Nowe dane o występowaniu *Sitaris muralis* (Forster, 1771) (Coleoptera: Meloidae) w południowo-wschodniej Polsce. Wiad. Entomol. 34 (2): 64–65.
- Kubisz D., Szwalko P. 1994. Chrząszcze (Coleoptera) nowe dla fauny Polski. Wiad. Entomol. 13 (1): 13–19.
- Kubisz D., Iwan D., Tykarski P. 2015. Tenebrionoidea: Mycetophagidae, Ciidae, Mordellidae, Zopheridae, Meloidae, Pyrochroidae, Salpingidae, Anthicidae. Critical checklist, distribution in Poland and meta-analysis. Coleoptera Poloniae, 3, University of Warsaw – Faculty of Biology, Natura optima dux Foundation, Warszawa, 744 ss.
- Löbl I., Smetana. 2008. Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 5. Tenebrionoidea. Standstrup, Apollo Books, 670 ss.
- Rossa R., Karp M. 2005. *Sitaris muralis* (Forster, 1771) (Coleoptera: Meloidae) – nowe stanowisko w Polsce. Wiad. Entomol. 24 (1): 48–49.
- Stebnicka Z. 1987. Majkowate – Meloidae. Klucze do oznaczania owadów Polski, XIX, 84, 34 ss.
- Twardy D. 2013. Nowe stanowisko *Sitaris muralis* (Forster, 1771) (Coleoptera: Meloidae) w Polsce. Wiad. Entomol. 32 (1): 72–73.
- <http://kopysno.republika.pl/>